

TAARIFA YA MAMLAKA YA HALI YA HEWA TANZANIA (TMA)
MABADILIKO YA HALI YA HEWA OKTOBA - DISEMBA 2026

TAARIFA YA TMA TANZANIA: MABADILIKO YA HALI YA HEWA 2026

Mamlaka ya Hali ya Hewa Tanzania (TMA) imetoa mwelekeo na taarifa rasmi ya msimu wa mvua za Vuli (Oktoba hadi Desemba) 2026, ikionyesha kuwepo kwa mfumo wa hali ya hewa wa **El Niño yenye nguvu kubwa**.

1. Taarifa ya TMA kwa msimu wa Vuli 2026

Kwa maeneo yanayopata misimu miwili ya mvua kwa mwaka—hasa **Ukanda wa Pwani ya Kaskazini, Nyanda za Juu Kaskazini Mashariki, Ukanda wa Ziwa Victoria na kaskazini mwa Kigoma**—TMA imesema:

- Mvua za Vuli 2026 zinatarajiwa kuwa **Wastani hadi Juu ya Wastani** katika maeneo mengi.
- Mvua zinaweza kuanza **wiki ya nne ya Septemba hadi wiki ya kwanza ya Oktoba 2026**, hasa maeneo ya Ukanda wa Ziwa Victoria, na kusambaa maeneo mengine mwezi Oktoba.
- **Novemba 2026** unatarajiwa kuwa na ongezeko la mvua.
- Mvua zinaweza kuendelea nje ya msimu hadi **Januari 2027**.
- Kuna hatari ya **unyevu kupita kiasi ardhini na mafuriko**, ambayo yanaweza kuathiri mashamba na miundombinu ya kilimo.

Kwa hiyo, ujumbe muhimu kwa mkulima ni: **usiandae shamba kwa kutegemea mvua nyingi tu; jiandae pia kudhibiti maji mengi.**

2. Namna ya kuandaa mashamba

Kabla ya mvua kuanza

- Safisha shamba mapema lakini **usiache udongo wazi muda mrefu**.
- Tengeneza **mitaro ya kupitisha maji** kwenye maeneo yanayotuamisha maji.
- Kwa mashamba yenye mteremko, tumia **matuta ya kontua/kingo za kuzuia mmomonyoko**.
- Maeneo yenye maji mengi yapandwe kwenye **matuta yaliyoinuliwa** badala ya kulima kwenye tambarare inayotuamisha maji.
- Tumia **samadi au mboji iliyooza vizuri** kuongeza uwezo wa udongo kushikilia unyevu na kuboresha rutuba.
- Epuka kulima udongo ukiwa **umelowa sana**, kwa sababu huharibu muundo wa udongo.
- Kama udongo ni tindikali, fanya **kipimo cha udongo** kabla ya kuweka chokaa. TARI imeonyesha umuhimu wa matumizi sahihi ya chokaa kulingana na hali ya udongo.

Wakati wa kupanda

Usipande kwa sababu tu mvua moja imenyesha. Subiri kupata **unyevu wa kutosha wa udongo** na fuatilia utabiri wa siku 10 pamoja na taarifa za kilimo za TMA. TMA yenyewe inatoa utabiri wa siku 10 na taarifa mahsusi kwa shughuli za kilimo.

3. Mazao ya kuzingatia

Kwa maeneo yenye mvua nzuri, mazao yafuatayo yanaweza kuzingatiwa:

Mazao	Ushauri
Mahindi	Yafae maeneo yenye mvua ya kutosha; chagua aina zinazokomaa mapema na

Mazao	Ushauri
	zinazostahimili magonjwa/ukame kulingana na eneo
Maharage	Yafae, lakini epuka maeneo yanayotuamisha maji
Mpunga	Chaguo zuri kwenye maeneo yenye maji yanayodhibitika/umwagiliaji
Mtama	Bora zaidi kwa maeneo yenye mvua zisizoaminika
Uwele/ Ulezi	Mazao mazuri ya kuongeza ustahimilivu dhidi ya ukame
Alizeti	Chaguo zuri kwa maeneo yanayofaa zao hilo, hasa ukiwa na mbegu bora
Viazi	Chagua kulingana na ukanda na aina ya udongo; epuka mashamba yenye maji mengi
Wizara ya Kilimo pia ina miongozo rasmi ya kilimo cha mtama, mahindi, alizeti na maharage , pamoja na mazao mengine.	

4. Mbegu gani zitumike?

Hapa ni muhimu **nisikutajie aina moja ya mbegu kwa Tanzania nzima**, kwa sababu aina inayofaa Mbeya si lazima ifae Dodoma, Tanga, Mwanza au Morogoro.

Kanuni nzuri kwa msimu huu ni kuchagua:

- **Mbegu zilizothibitishwa na TOSCI**, si mbegu zisizojulikana.
- Aina **zinazokomaa mapema** pale msimu wa mvua unaweza kukatika.
- Aina **zinazostahimili ukame na magonjwa**.
- Kwa maeneo yanayotarajiwa kupata maji mengi, chagua aina zinazofaa mazingira hayo na hakikisha shamba lina drainage nzuri.
- Nunua kutoka kwa **agro-dealer aliyeaminika** na angalia lebo/uthibitisho wa mbegu.

Serikali kupitia TOSCI na TARI inaendelea kuimarisha upatikanaji na udhibiti wa mbegu bora, na Wizara ya Kilimo imesisitiza pia umuhimu wa mbegu zinazostahimili mabadiliko ya tabianchi.

Kwa mfano, TARI imeripoti aina za ngano **TARIWheat1, TARIWheat2, Merina na Shangwe**, zikiwa na sifa za kustahimili ukame na baadhi ya magonjwa—lakini hizi zinafaa zaidi kuzingatiwa katika maeneo yanayofaa **ngano**, si kama mbegu ya kila eneo.

5. Mpango ninaopendekeza kwa mkulima msimu huu

Kama eneo lako linatarajiwa mvua nyingi:

Tengeneza mifereji → panda kwenye matuta/maeneo yaliyoinuliwa → tumia mbegu bora → epuka maji kutuama → fanya palizi mapema → fuatilia magonjwa baada ya mvua nyingi.

Kama eneo lako lina mvua zisizoaminika:

Chagua mazao yanayokomaa mapema → mtama/uwele/maharage/alizeti zinaweza kuzingatiwa kulingana na eneo → tumia mbegu zinazostahimili ukame → hifadhi unyevu kwa matandazo na mabaki ya mimea.

Muhimu: TMA imeeleza utabiri huu kwa maeneo maalum ya Vuli, hivyo **si sahihi kutumia utabiri wa Vuli wa TMA kwa Tanzania nzima**.

Imepakuliwa: **27, Agusti 2026**

Inapatikana : **<https://www.meteo.go.tz>.**

: <https://gemini.google.com/app/dd53b8d60efb8f4b>